

As pilas do megáfono

Isaac Lourido

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

LOURIDO, ISAAC (2011 [2008]). “As pilas do megáfono”. *Protexa*: 8, 4.
Reedición en *poesiagalega.org*. Arquivo de poéticas contemporáneas
na cultura. <<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/913>>.

2 | Por referencia á publicación orix

LOURIDO, ISAAC (2008). “As pilas do megáfono”. *Protexa*: 8, 4.

* Edición dispoñíbel desde o 15 de xuño de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

1914, cando comeza a IGM, e o delirio daquela época. Vese como gran parte de Europa recibe entusiasta a guerra. Son moi poucos os revolucionarios que din que aquela non era a guerra dos traballadores. E efectivamente non o era, porque foi un gran masacre. O que hai que pensar é se ten algún sentido para un que haxa unha guerra.

Son equiparábeis todas as causas que non aceptan o estado de cousas actual ou deberamos establecer prioridades?

Supoño que na altura da historia que vivimos, sabemos algunhas cousas, polo menos por eliminación, sabemos o que non debemos facer. Sabemos que aínda que a causa sexa xusta, o emprego da violencia deforma a propia racionalidade e xustiza e xera outros problemas. Que as transformacións son inaprazábeis pero tamén que hai un certo pragmatismo que recomenda avanzar cara a elas non de forma retardataria, pero si gradual, algo que non obstaculice que logo se verifiquen esas transformacións. Somos todos cans vellos. Estamos un pouco cansados da esgazadura, e para sobrevivir, para aguantar, un idea un certo pragmatismo emotivo e sentimental.

Estes últimos tempos, o gorila fai Banco Banco Mundial en canto o caimán fai Bolsa de Wall Street?

Quen o ía dicir! De repente, o paradigma dun pensamento de transformación ten vixencia dunha forma tan obscena como agora mesmo. Sabiamos que o capitalismo era inxusto, pero vendíásenos a todos como o sistema máis eficiente. E o que estamos descubriendo e que é unha chapuza, un castelo de naipes que non garante demasiadas cousas.

Anunciaches o título do vindeiro libro, O barbeiro de Saddam. Coma todos os barbeiros do mundo, este ha ser filósofo?

Non, este (risos) simplemente é galego. É un poema narrativo que escribín para unha performance. Póñome na situación de cando deteñen a Saddam Hussein, que aparecía naquelas fotos con barba. Necesitaban a alguén que o afeitase, e o único que aparece é un mercenario galego que era barbeiro e sabía afeitar. Unha situación, un pretexto para contar unha historia.

O incesto inmobiliario, do que falaches, o after-shave que botaba o tal barbeiro, que era dunha marca equivocada, todo isto para chegarmos ás portadas dos xornais destes días?

Si, ademais ten que ver, no meu caso, cunha convicción ou máis ben cunha cuestión de temperamento. Nunca entendín como a propiedade inmobiliaria pode excitar tanto á xente, e iso forma parte do desastre actual. Sempre tiveren algo que podería interpretarse coma moi desapegado, pensar que a propiedade inmobiliaria non é un valor que mereza tanto esforzo pola nosa parte. Pero ao mesmo tempo teño unha visión moi conservadora dos cartos. Sempre pensei que os cartos en efectivo, que podes gastar en calquera momento, son mellores que os cartos especulativos. Case coma unha seguridade persoal.

Ten Antón Reixa, coma todos os galegos, dobre personalidade pero utiliza case sempre a mesma?

Si, seguro que si. É unha forma irónica de expresarnos tamén sobre a nosa propia e irónica antropoloxía, pero é así. Temos uns hábitos moi definidos, que teñen que ver cunha certa sabedoría e escepticismo e cunha certa teimosía.

Quería ás veces ser doutro sitio?

Non (risos), sinceramente, a única xeografía e etnia do mundo que espertou o meu soño foi Groenlandia e os inuits. Pero fóra diso, síntome moi de acordo coa miña natureza de galego.

Por que Groenlandia?

Vén dende moi neno, supoño que alentado por todas as fantasías das aventuras polares, e logo levado por un certo indexenismo. A actual poboación esquimó vive nunhas circunstancias que, incluso a un nivel extremo, expresan o contraste entre tradición e modernidade no que vivimos os galegos. Son xente que necesita seguir matando focas, como nós matamos o porco, pero de repente viven machacados porque metabolicamente o alcol élles algo recente e estaos convertendo nunha colectividade alcólica. Son unha cultura do frío e as casas prefabricadas e a calefacción está destruindo o seu hábitat.

A ironía é nos teus libros anteriores elemento imprescindíbel para dar conta do mundo. Un medio pensionista non é o 50% dun pensionista. “Pensionismo ou barbarie” explicaba este país en 1986. E hoxe?

Sigo pensando o mesmo, obviamente hai unha renovación biolóxica (risos) e os que eran vellos na década dos oitenta ao mellor xa non están entre nós. Hai unha tendencia demográfica dos galegos e galegas a reproducirse pouco. É a poboación máis vella de Europa. Teremos que empezar a convivir con esta constatación demográfica, somos un ben ou mal escaso.

Sobre a situación do país, diciades en “Rockin´ chair” anyway here we are, así a todo aquí estamos.

Preguntas pola situación política?

E social.

Teño moi presente no meu día a día que agora é cando realmente a miña xeración e as inmediatas chegamos ao poder e podemos exercelo. E teño dúas sensacións, penso que compartidas por moita xente. Que ocorreu demasiado tarde e que os cambios van máis amodo do que nós quixésemos. As cousas non pasaron cando deberían ter pasado, a hipertrofia e supervivencia da dereita conservadora no poder foi moi perversa.

Que cres que cambiaría que tivese sido antes?

Primeiro, que teríamos oportunidade de constatar como se podían verificar eses cambios. Logo que o fraguismo nos levou a todos a negatizar a política, e a saber vivir cunha especie de cuncha que nos distanciaba, porque sabíamos que repercutía demasiado pouco na mellora das nosas vidas. Ese distanciamento da política en positivo impídenos ver que hai formas de intervención necesarias e hixiénicas. Colapsámonos moito ao blindarnos fronte ao poder. Pensa que en Galicia o fraguismo eclipsaba a vida social. Fraga puido ata inaugurar un concesionario de coches ou unha sucursal bancaria nun barrio, co cal nos refuxiamos moito na vida individual. Desconfiabamos moito das accións e das mobilizacións que significasen poñer a máis de dúas ou tres persoas de acordo. E iso é negativo.

Non publicabas un libro desde 1999 pero todos os anteriores levan tempo esgotados.

Isto non é habitual nin sequera nas tiraxes pequenas de poesía. Como o valoras?

Significa que son pequenas (risos). Descatalóganse cando se acaban as primeiras edicións. Percibo o meu ritmo de publicación literaria moi á parte da miña actividade normal. Vivo un ritmo absurdamente frenético, fundamentalmente na empresa audiovisual, no que todo é para xa e as suxeccións ás veces son inútiles. E prodúceme un efecto balsámico pensar que os libros están aí, publícanse unha vez e poden reeditarse, se é que alguén repara niso. Eu podo seguir mentres escribindo, teño polo menos dous libros metidos no caixón e a ver cando os publico.

Pensastes, ti ou as editoras, en reeditar algún deles?

Si, pero imaxino que todo pasará un pouco por casualidade. *Látego de algas* publíqueino porque me encontrei nun avión con Miguel Anxo Fernán-Vello, debe haber tres ou catro anos, e preguntoume se tiña algún libro para publicar. Díxenlle que si, un de poemas de amor que se chama *Látego de algas*, e el, “ah, que bonito o título”. Aí quedou ata que me acordei en maio e mandei o arquivo electrónico a Miguel Anxo, que foi moi xeneroso e eficaz. Tamén aí hai outro contraste entre o mundo literario e o audiovisual, no que eu vivo. No mes de agosto xa estábamos presentando o libro, con ilustracións de Francisco Leiro, con prólogo de Yolanda Castaño. Por iso non teño nada planificado.

Falaches de minimalismo para este Látego de algas, escribes por primeira vez sen o apoio da imaxe ou da música. Como foi esta elección?

Cando falo de minimalismo fago unha autorreflexión. Agora son moi consciente de que cando empecei a escribir trataba de explicar o mundo, a vida e Galicia en cada verso, e iso supón unha tensión especial. Aquí partín da base de interpretar só o desexo. E abrí un discurso que ten que ver incluso coa miña última película, *Hotel Tivoli*. Posibelmente a pulsión que nos fai vivir é o desexo de ter desexos, sen desexos non poderíamos vivir. Nese sentido, fun máis minimalista, máis humilde nos obxectivos do que quería escribir. Logo profesionalmente cada día estou máis ocupado e non tiven opción a embarullar isto máis con outros soportes audiovisuais.

As pilas do megáfono

Poesía Dicción acomodada e comprada co soporte libro

Non é accesorio que quen isto escribe declare nostalgia por un poeta que hoxe xa non se reconece. Directamente, perigosa nostalgia do tempo, que un non viviu, en que Antón Reixa probou a alongar as redes do poético até onde a palabra e a performance (na Galiza) se deixaron estricar. El, e máis, facían poesía para o megáfono e contra o Estado (de cousas). Alicerzábase a plataforma do contrahexamónico, introducíase a contradición, o ruído e a molestia naquelas lameiras. A superación do punk e do underground, enredados noua lucidez atronadora, radical e insubornábel. E só Reixa soubo manter traxectoria tal durante vinte anos (Escríbme, 1999).

Este *Látego de algas* acomódase ben ao soporte libro. Encanstra ben, sen dúbida, no espazo paratextual e editorial en que se inscribe. Por moito que esta última achega de Reixa sexa, fundamentalmente, un libro de poemas de amor, cal-

quera que lera algunha vez un libro do artista pensará (esperará, seguramente) na alternatividade, na exhibición de fórmulas distintas para, se cadra, disposicións outras de imaxinar (literaria-, quero dicir: politicamente) o misterio que tanto nos preocupa a todas. Quen soubo da audacia de Reixa procurará o rastro dunha dama con piollos patos, ou cousa parecida para o século XXI. E entón non se dá sabido se o fácil era corresponder as expectativas ou quebras para aportar nalgues.

Reixa representou coma ninguén a heterodoxia discursiva e posicional para unha época socioliteraria. Esa na que se pensaba que Galiza estaba a tempo de grandes conquistas. Descria dos procesos dominantes, abominaba da poesía acristalada, integraba as contradicións sangrantes. Producía e destruía. E facía reais as prácticas para a vangarda e para a esquerda. Unha acometida extraparlamentaria (tamén a literaria) e periférica (sobre todo, a política).

Na poesía de *Látego de algas* sobrevive, por veces e no medio da momura, a ardidez análoga ás expectativas que a traxectoria do autor conformara (exceptuando, claro está, as súas tomas de posición no sector cinematográfico): “Tocar as cousas que me dás / Zapatos novos, discos apacibles / Comerme as moléculas de aire que respiras / Galletas de ti / Croquetas para can / De ti”. Esa audacia non procede, precisamente, da recorrencia aos recursos máis reconecibles e personalizados por Reixa, conducentes maiormente á configuración dun ritmo acumulativo, desbordante e persistente. Si procede, por

contra, da (re)construción dunha sensibilidade, un intelecto e un imaxinario baseados na contradición e no conflito (Véxase a sección “Cabezas de vento”). Nas bases para pensar/inventar un sitio distinto de nome Galiza. Ben, Galicia, creo.

Está representada neste libro unha dicción acomodada e, nunha dimensión temática radicalmente aberta a todas as modulacións discursivas e ideolóxicas, maiormente prevísíbel e, por iso mesmo, inofensiva, átona. Tamén o sería, desde logo, a perseveranza nas configuracións de vangarda ideadas para outro tempo e non tanto contra outros poetas. Falta determinar até que punto *Látego de algas*, como intervención no espazo literario galego, ocupa unha posición homóloga ás posicións políticas antes extraparlamentarias e agora non. E preguntarse, en todo caso, que poetas hai hoxe neste sitio menos distinto para pór en acción a depuradora da vieira e a clorotita do monte Gaiás. Para instalar, en fin, a máquina da verdade na porta do Parlamentoño. // Isaac Lourido

Látego de algas -
Antón Reixa - Espiral Maior, 2008 -
96 páx · 16 euros

